

Arbejdsretter ere Institutioner af gammel Datum: vel bekendte baade ude og hjemme, medens Enghedsklamre i Henhold til Lovgivning ere af en forholdsvis meget ny Dato: Arbejdsretterne finde vi fra Aarhundredets Begyndelse i Frankrig, oprettede under det første Kejserdømme paa Arbejdsgivers og Arbejderses Anmodning til Keiser Napoleon. Derefter har denne Institution under Navn af „conseils de prud'hommes“ — og der er vel ikke mange af dette Ting's Medlemmer, som ikke i alt Fald have hørt Tale om dem — vunden en meget betydelig Udbredelse i Frankrigs Byer, saa at der for Tiden omtrent findes 140 af disse Arbejdsretter i de franske Byer, som nyde almindelig Tillid og betragtes som meget betydningsfulde Institutioner i det franske offentlige Liv og særlig naturligtvis i Arbejdsforholdet. Det er imidlertid ikke blot i Frankrig, at denne franske Indretning har funden Udbredelse; de napoleoniske Krige førte jo med sig, at store Landstrækninger og Riger bleve underlagte det franske Herredømme, og allerede i den korte Tid, da de hørte til Frankrig, blev der i disse Lande — særlig i Belgien og i Rhinprovinen — oprettet saadanne Arbejdsdomstole efter det franske Mønster, og de bestaa der den Dag i Dag. Dette har atter ført til, at der i det øvrige Tyskland er blevet oprettet et ikke ringe Antal Arbejdsdomstole efter samme Mønster, og det har endelig ført til, at i 1890, da Tyskland fik en ny udførlig Lovgivning paa dette Omraade, som jeg senere skal komme til at tale om, optog man de i de franske Love fra 1806 og Tillægslove indtil da indeholdte Bestemmelser om Arbejdsretter i alt væsentligt i den ny Lovgivning, som altsaa fra 1890 gælder for dette Forhold i Tyskland. Som Følge deraf har jeg ment det rigtig at bringe i alt væsentligt de Bestemmelser i Forslag, som derefter gælder for de franske og de tyske Arbejdsdomstole. Den væsentligste Forskel nu mellem Tyskland og Frankrig i den Henseende er, at i de franske conseils vælges Formanden i Arbejdsretten af Arbejdsgivere og Arbejdere, medens han i Tyskland vælges af den kommunale Øvrighed. Efter mit Forslag skulle Formænd i Arbejdsretter vælges af Øverøvrigheden, og da jeg tænker mig Mutiligheden af, at der kunde blive rejst nogen Kritik i Henseende til den Maade, hvorpaa jeg har ment, at Formænd i Arbejdsretter skulle udværgnes, og da jeg ikke har stillet en positiv Fordring om, at den vedkommende Formand skal være en juridisk uddannet Personlighed, uagtet jeg anser det for givet, at han i de fleste Tilfælde vil blive det, saa

har jeg dog ment paa dette Sted i mine Bemærkninger at maatte betone, hvorledes man har ment i Frankrig endog at kunne lade Arbejdsgivere og Arbejdere selv vælge denne Formand, og i Tyskland har ment, at Kommunalbestyrelsen, altsaa den underordnede Øvrighed, skal kunne vælge denne Formand. Saaledes maa jeg dog over for dette Punkt siges at være gaaet noget videre i Konservatismen, end man andet Steds har ment det nødvendigt, selv om nogle skulde synes, at jeg var gaaet for vidt. I England er der ogsaa en betydelig Lovgivning paa Arbejdsretternes Omraade. Allerede fra 1825 findes der en Række Love i Henhold til hvilke Arbejdere og Arbejdsgivere paa Anmodning kunne saa oprettet saadanne Domstole og saa afgjort deres Stridigheder ved dem. Jeg vil i øvrigt henlede ærede Medlemmers Opmærksomhed paa, hvis de ikke have set det, at der paa deres Pladser findes en Bog af cand. jur. & polit. Cordt Nap, hvori han med stor Sagkundskab og Nøjagtighed har angivet Fovedtrækkene i samtlige europæiske Landes Lovgivning, for saa vidt de angaa Øprettelsen af saadanne Arbejdsdomstole og Forligsretter. Her hjemme er, som jeg bemærkede, Sagen heller ikke ny, men har ganske vist ikke givet sig noget Udslag gennem Lovgivning. Allerede i Halvtredserne drøftede vi herhjemme Spørgsmaalet om Øprettelse af Fabriksretter, og dog var vor Industri den Gang saa ringe og uudviklet i Forhold til, hvad den nu er, at man maa sige, at hvis der den Gang kunde være noget Ønske i den Henseende, maatte Ønsket under vore nuværende industrielle Forhold være end yderligere forstærket. Vi finde da ogsaa Spørgsmaalet behandlet i den første Arbejdskommission af 1875, som afgav sin Betænkning i 1878, hvori et Antal af Kommissionens Medlemmer med Kommissionens Formand i Spidsen fremsatte et nøjagtigt udarbejdet Forslag om Øprettelse af Arbejdsretter her i Landet, ordnet paragrafvist. Grundprincippet i dette Forslag var, at Byraadene i Købstæderne hvert skulde udvælge Mænd af Arbejdernes og Arbejdsgivernes Kreds, som skulde være Meddomsmænd, hvilket varer til, hvad jeg i mit Forslag har kaldt Bisiddere, og at de saa sammen med Politidommeren i vedkommende By skulde afgøre Stridigheder under bestaaende Arbejdskontrakter. Disse Domstole skulde i øvrigt have en noget videregaaende Kompetence end den, jeg har ment at ville tildele dem, idet de ogsaa skulde afgøre saadanne Sager, som nærmest maa siges at høre under vor Straffelovgivning, nemlig Bولد og Trus-